

# Stormseinpaal

FRANS BEEKMAN

***Op oudere topografische kaarten staat op veel duinen langs de Nederlandse kust het woord 'seinpaal'. Deze houten constructies verdwenen na 1950. Op oude foto's van die seinpalen is ook het omringende duinlandschap te zien en dat geeft ons een beeld van de toenmalige situatie.***

Na enkele dramatische schipbreuken kwam er in 1864 een stormwaarschuwingdienst in Nederland. De leiding was in handen van de bekende meteoroloog prof. Christophorus Buys Ballot. 's Nachts was er het licht van de vuurtorens om de schepen te waarschuwen voor de nabije kust, de stormseinpalen moesten de situatie tussen de plaatsen met een vuurtoren overdag veiliger maken. In een schuurtje ('Bollenhuisje') naast de seinpaal werden een grote bal en een grote kegel bewaard, ook was daar een petroleumlantaarn opgeslagen. Bij flinke wind werd de stormbal gehesen (stormsein 1) en bij een echte storm de stormkegel (stormsein 2). De hanglat van de seinpaal stak uit in noordoostelijke richting, want anders sloegen bij zuidwesterstorm de bollen kapot tegen de paal. Het systeem was afhankelijk van goed zicht. In de avond hees de lichtwachter zo nodig een stormlantaarn. Het zwakke lichtje pinkelde dan in het duister.

In de Franse tijd was er overigens sprake van seinposten met een optische telegraaf. Deze zogenaamde semafoor bestond uit een paal met zijlatten en schijven, die in verschillende standen konden worden geplaatst. Met behulp van een afgesproken codetaal werden militaire berichten 'met de snelheid des bliksems' doorgegeven.



## Verklikkerduinen op Schouwen

Aan de noordkant van de Kop van Schouwen lagen vanouds de Noordduinen. Ten behoeve van de scheepvaart was er in 1848 langs de vaargeul naar het Brouwershavense Gat op een hoog duin een zogenaamd verklikkerlicht geplaatst.

Aanvankelijk was dat een petroleumlantaarn, later een gas- en elektrisch licht. Pas in de twintigste eeuw kwam de naam Verklikkerduinen in zwang. Het stoof hier toen enorm.

De stuifduinen werden zelfs vergeleken met die op de Kurische Nehrung in Oost-Pruisen (nu Litouwen).

De stormseinpaal staat niet ver van de Rijkszeewering Oude Hoeve, altijd een smal duin met een reservedijk erachter. De kantonnier die in een huisje bij de Oude Hoeve woonde, hield dagelijks toezicht op de kust en was tevens verantwoordelijk voor de bediening van de stormseinpaal.

We kijken in zuidwestelijke richting en zien zeer grote stuifvalleien die tegenwoordig namen dragen als Konijnencircus en Binnenverklikker. Door de geïsoleerde ligging van Schouwen en van de Verklikkerduinen zijn deze secundaire duinvalleien nauwelijks bekend geworden. Er zijn toen slechts weinig foto's gemaakt. De Verklikkerduinen zijn omstreeks 1935 door de Dienst der Domeinen vastgelegd met rijshoutschermen en helm. Na de oorlog zijn ze sterk begroeid geraakt met vlier en duindoorn.

DR. FRANS BEEKMAN IS OUD-LERAAR AARDRIJKSKUNDE

Stormseinpaal in de Verklikkerduinen op Schouwen (ca. 1910). Foto en uitgave R.W.J. Ochtman, Zierikzee. Collectie F. Beekman

